

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. *I*

Fylke:

V. Trøndelag

Tilleggsspørsmål nr.

Herad:

*Hoarn*Emne: *Arbeid og plog*

Bygdelag:

Oppskr. av: *Riiser Duggess*

Gard:

(adresse): *Fore-Hoarn*

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Før jeg går over til å besvare selve oppgaven, vil jeg gi noen opplysninger om en plogtype som som kom til å få en veldig betydning her i Trøndelag. Den såkalt ungelske plog.

Ca 4 km øst for Steinkjer ligger det gamle huset By gård. Der bodde den ukyndige Gram familien som utgjennomt havde av forrige årh. drev et veldig fravaskerarbeid på jordbruksområdet. D. N. Gram d. y. fikk himmelyklige skotske agronomer. L. d. Purie og Bruce sjauk. Gram satte også i Bø igang landbrukskole på By midt i år 1800 der Sisse som lærer. Samme år fikk ^{Gram} gått i John Rime, veldig kalt "Stensmeder" til å lage ploger. Disse plogene som ble kalt ungerske ploger var så opprørende at denne plogtype holdt seg et godt stykke ut gjennom vårt århundre.

Ja, det finnes enna en sykkelen
 som pløyen litt med engelsk plog
 kammet fram med disse plogene
 fordi ideen ble ført hit av
 disse engelske -proktske agrono-
 mene på By. Plogmedien
 John Riney fikk sende Ole-
 Råde til hjelp. Alle somene
 til Ole ble plogmeder med
 somene Isaac den heste. Selv-
 sagt laget de kun engelske plog-
 ger.

Skulle de ha interesse av det, kunne
 jeg skaffe amatør bilder av en engelsk
 plog.

— " —

Sp 1.

Ja.

2.

Ind - al - brukes no kinn til
 i slå rae" - Drill - for potet sykkel.
 Men i gamle dager blei den på
 litt større gånder kjørt på krys
 og tors flere ganger for å smulde
 jorda. Men å nedmoldning
 av kornet blei gjort med grev
 eller kausje somme ganger
 med en slag harv.

3.

To tredags hør & en aldri at fall
 skille mellom al og hyppet
 plog. Sjøl om en følger rae"
 drill. med hjelp av hesthæver for-
 synt med hyppesjiv, slik en:
 rae"

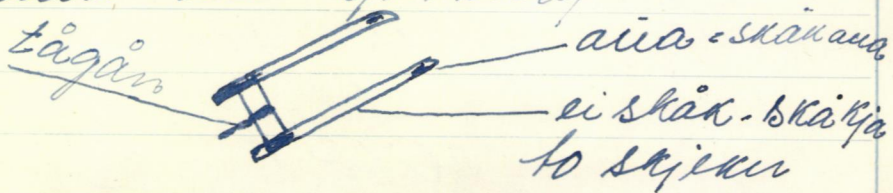
4.

Før ca 40 år siden så jeg en
 al" av type 4 som lå i mark.

slengt. og hadde da ikke vært
i bruk på lange tider.

Nu er det siste jeg de av-
bildet typer av alle for en 86.
år gammel mann er er vidt
kjent for sitt gode minne.
men ingen av typene 1-4,
hadde han sett. Derimot hadde
han selv både sett og brukt
type 5.

Sjaker til al og plog har selv
ikke vært brukt nå på lange
tider. Man bruker skrakjer av
tau, men helst litting

11 6

11 7

11 8

11 9

11 10

11 11

ja, ja
Det har ikke lyktes meg å spørre
opp noen av utlev gjøler
uajent

ja
ja, de ble brukt foruten til
å lage rae, og til til å smelde
jorde, kjøtt på kross og færs.
Førnevnt gamle mann hadde
sett de robot med fræien på
den sistnevnte måte. enkelte
aler hadde stilleare gjøler og
kuis som i bygdespråk alltid
heter: sjarrå - sjarrån.
Fra først av var utlevgjøler
av tre - så tre med jernbeleg
og av jern

- 4
12. Det var nok hñu byggdesneeder som laget disse.
13. Ja se innledningen.
Disse sugelsk plovene kostet kr. 1900 - ca. 40 kr. i førtningene 6-7 daler -
14. Det har enno fald som minnes grundplovene i hñia. På de allerløste typer var ulfsjøla av tre med jernbeslag, senere ble det utvidde jernsjøler, "løsten - søler" var av tre med jernbeslag
15. ugent.
16. til den samme side som ulfsjøla
17. Uttrykket "skithel" er ugent var ofte "festet" til jern helt framme med "sagån"
18. Vanlig var det "ikke", men det gode kom nok.
19. På sugelsk plovene stille de "sagån" og requirerte således deplø - den som du vanlig var 5-6 tommer - på de gamle grundplovs requirerte man depløen med stunder styringa.
20. ja.
21. ugent
22. ja. - plogslø"ær
23. disse plovene har det ikke lyktes meg å finne noen som kjennet.

¹¹¹
Hv stillov ni skarpt mellom
al og plog.

Hv brukes alltid uttrykket
alåsen-plogåsen. Andre.
bennevinger på plog deles ut:
fågan, skjæråen, skjæret,
nøttfjölå, sølen, lauffjölå
armar

al - ein al - foala alar
ein plog - ploggen - ploga, plogar.

1476

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING